

Afetlerde İnsanların Dikkate Alınması Olmasından Emin Olmak

İnsan hakları deprem, kasırga ya da tsunami meydana geldiği anda yok olmaz. Hint Okyanusu'ndaki tsunami, Haiti'deki deprem ve diğer birçok afet durumlarından sonra, yardım ve kurtarma çalışmaları sırasında afetten etkilenenlerin onurunu güvence altına alabilmek için insan haklarını korumanın ne kadar önemli olduğuna tanıklık ettik.

Birleşmiş Milletler Kurumlar Arası Daimi Komitesi (2011) Doğal Afet Durumlarında Kişilerin Korunmasına İlişkin Operasyonel Kılavuz İlkeler

İnsanlığın tüm üyelerinin doğuştan sahip olduğu onur, eşit ve devredilemez haklarının tanınması yeryüzündeki özgürlük, adalet ve barışın temelidir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi önsözü

İnsan temelli yaklaşım, afet yönetiminin (afet öncesi, afet anı ve sonrası) temelini oluşturur:

HAZIR OLMA

HAZIRLIK

- Eğitim ve planlama - bütün bilgiler herkes için mevcut, ulaşılır ve anlaşılmalıdır.
- Koordineli bir müdahaleyle insan haklarını koruyabilmek için sistem ve süreçlerin yürürlükte olmasını sağlamak.

MÜDAHALE

KORUMA

Etkilenen bireyleri ve toplulukları korumak:

- İlgili ve önemli bilgilerin herkes için mevcut, anlaşılır ve ulaşılabilir olmasının sağlanması.
- Kırılgan birey ve grupların daha fazla dezavantajlı duruma düşmemesinin sağlanması.
- Aile ve toplulukların bağlarının sürdürülmesi ve korunması.

İYİLEŞME/TOPARLANMA

İZLEME VE HESAP VERİLEBİLİRLİK

- Etkilenen kişilerin insan haklarının izlenmesi ve insan haklarının hayata geçirilmesinin sağlanması.
- Olumlu sonuçlar elde etmek için insanların iyileşme/toparlanma faaliyetlerinin merkezinde tutulması.
- İnsan haklarının ihmal edildiği veya istismar edildiği durumlarda sorunların çözülmesi için birlikte çalışılması.

KARAR ALMA SÜRECİ

- Kararlar uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu mu?
- Topluluklar hazırlık eğitimi ve afet risk yönetimi planlamasına dahil edildi mi?
- Bütün bu bilgilerin topluluktaki herkese ulaşmasının sağlanabilmesi için uygun dil ve ulaşılabilir formatlar mevcut mu?

KATILIM

- Doğrudan afetten etkilenen kişiler kendilerini etkileyecek kararlar alınırken bu sürece dahil ediliyor mu?

AYRIMCILIK YAPILMAMASI

- Afetten etkilenen kişiler diğerleriyle aynı hak ve sorumluluklara sahip mi?
- Afetten etkilenenlerin insan hakları etkilenmeyenlerle aynı mı?

GÜÇLENDİRME

- Afetten etkilenen kişiler değişim yaratmak ve kendilerini etkileyen kararlarda söz sahibi olmak için insan haklarını kullanabilir mi?

HESAP VEREBİLİRLİK

- Afetten etkilenen kişiler kendilerini etkileyen kararlar hakkında şikayette bulunabilirler mi?
- Afetten etkilenenler, kendilerini etkileyen kararlar veya konular hakkındaki şikayetlerinin zamanında ve etkili bir şekilde çözülmesini sağlayabiliyor mu?

DENGE

- Farklı haklar arasında bir çatışma var mı?
- Farklı haklar arasında denge kurulmaya çalışılması ve böylece herkesin haklarına saygı duyulmasının sağlanması
- Uygun durumlarda, en kırılgan olanların haklarına öncelik vermek.

İNSAN HAKLARI YAKLAŞIMI KONTROL LİSTESİ

1 Herkesin hak ve yükümlülüklerden eşit şekilde yararlanması yoluyla bireyler ve gruplar arasında ayrımcılık yapılmaması

2 İlgili bütün insan haklarının belirlenmesi ve bu hakların dengelenmesi. Bütün hak sahiplerine ve bütün haklara en üst düzeyde saygı duyulması için gerektiğinde kırılgan kişilerin haklarının önceliklendirilmesi

3 Bireylerin ve grupların kendilerini etkileyen kararların alım sürecine dahil olabilmesinin

vurgulanması

4 Birey ve grupların hareket ve kararlar için haklarını kullanması yoluyla güçlendirilmesi ve seslerinin karar alma sürecinde meşrulaştırılması

5 Eylem ve kararların hesap verebilirliği ve birey ve grupların etkinleştirilmesi için kendilerini olumsuz etkileyen kararlar hakkında şikayette bulunabilmeleri

6 Karar alma süreçlerinin her aşamasında insan hakları standartlarının ilgili insan hakları mutabakatları ve sözleşmeleriyle ilişkilendirilmesi

7 Etkili inceleme ve şikayet mekanizmaları